

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

ПСИХОЛОГІЯ

СИЛАБУС

освітнього компонента з циклу професійної підготовки
БАКАЛАВРА

галузь освіти А

спеціальність А4 Середня освіта

*предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна
література)*

спеціалізація А4.028 Польська мова та зарубіжна література.

Силабус освітнього компонента ПСИХОЛОГІЯ підготовки *БАКАЛАВРА*, галузь освіти А, спеціальність *А4 Середня освіта, предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)* спеціалізація *А4.028 Польська мова та зарубіжна література*.

Розробники: Розмирська Юлія Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Васейко Ю. С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Завідувач кафедри:

(Гошовський Я. О.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	галузь освіти А, спеціальність А4 Середня освіта, предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) спеціалізація А4.028 Польська мова та зарубіжна література. <i>Бакалавр</i>	Цикл професійної підготовки
		Рік навчання 1-ий
Кількість годин/кредитів 180 / 6		Семестр_1 / 2
		Лекції 22 / 18 год.
		Практичні 20 / 26 год
		Самостійна робота 40 / 42 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 6 / 6 год. Форма контролю: залік (1 семестр), екзамен (2 семестр)
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Розмирська Юлія Анатоліївна

Кандидат психологічних наук

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

+380963832031, e-mail: rozmyrska.yuliia@vnu.edu.ua

Якщо здобувач освіти потребує консультацій, то час їх проведення узгоджується заздалегідь з викладачем.

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ОК)

1. Анотація ОК. В ОК «Психологія» представлено теоретико-методологічні, практичні та вікові засади функціонування психіки та поведінки людини в нормі та з особливостями розвитку, психологічну специфіку освітньої діяльності.

2. Пререквізити

Курс базується на знаннях, уміннях і навичках, отриманих під час вивчення шкільних курсів «Біологія», «Фізіологія».

Постреквізити: Отримані знання, уміння і навички стануть у нагоді для здобувачів освіти при вивченні ОК «Охорона життя і здоров'я учасників освітнього процесу», «Педагогіка», «Інклюзивна освіта», «Методика навчання англійської мови», «Методика навчання польської мови», «Методики навчання зарубіжної літератури», під час проходження педагогічних практик, написання курсового проекту, складання атестаційного іспиту тощо.

Предмет вивчення — психічні процеси, психічні стани, психічні властивості особистості на різних вікових етапах; психологічні особливості освітньої діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою ОК «Психологія» є формування у майбутніх педагогів сучасного уявлення про психічні процеси, психічні стани та індивідуально-типологічні особливості особистості та їх вікову динаміку; природу, причини та профілактику конфліктів; психологічну специфіку освітньої діяльності педагога.

Завданнями вивчення ОК «Психологія» є теоретична та практична підготовка здобувачів освіти з питань:

- предмета психології як закономірностей розвитку і виявлення психічних явищ у житті та їх механізмів;
- розвитку психіки;
- виникнення та історичного розвитку людської свідомості;
- становлення наукового розуміння психічних явищ;
- сутності особистості, її рушійних сил розвитку та ідейної спрямованості;
- психології пізнавальної діяльності особистості;
- емоційно-вольової сторони діяльності особистості;
- індивідуально-психологічних особливостей особистості.
- психології навчання і виховання;
- патопсихологічної характеристики психічних процесів та патопсихологічного розвитку як фактору девіантної поведінки.

ОК також передбачає розвиток й вдосконалення *soft skills* здобувачів освіти: уміння вирішувати проблеми та приймати рішення, критично мислити, працювати з інформацією, вислухати співрозмовника, працювати в команді, лідувати.

4. Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК):

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2: Здатність вчитися й опановувати нові знання, усвідомлювати роль полікультурної освіти.

ЗК-5: Знання та розуміння предметної галузі, здатність здійснювати професійну діяльність.

ЗК-6: Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього розв'язання.

ЗК-7: Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-8: Здатність працювати автономно і в команді.

ЗК-9: Здатність вести здоровий спосіб життя, популяризувати знання про важливість фізичного та психічного здоров'я індивіда.

ЗК-10: Здатність діяти на основі засад толерантності, дотримуватись норм професійної етики.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-3: Здатність послуговуватись спеціальною термінологією, категоріями, поняттями, інтелектуальними операціями під час інтерпретації мовно-літературних явищ, історико-культурних реалій, аналізу освітнього процесу, оцінки ситуації в країні.

ФК-8: Здатність, послуговуючись новітніми цифровими, інформаційно-комунікаційними й педагогічними технологіями, моделювати зміст освіти, прогнозувати, проєктувати й організовувати освітній процес на засадах інклюзивності й безбар'єрності з урахуванням вимог відповідних нормативно правових актів, фізіологічних, вікових, соціально-психологічних особливостей, пріоритету зацікавлень, досвіду, власного вибору здобувачів освіти, забезпечувати охорону їхнього здоров'я, пропагувати здоровий стиль життя.

ФК-10: Здатність реалізовувати виховний процес на уроках й у позакласній роботі, створювати освітнє середовище, у якому забезпечено атмосферу довіри, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації здобувачів освіти, становлення як вільних особистостей, патріотів України, формування їхньої культури поведінки, розумового, морально-естетичного, емоційного, фізичного розвитку, відповідального ставлення до здоров'я, організовувати взаємодію компонентів системи партнерства «здобувачі – педагоги – батьки».

ФК-11: Здатність проводити моніторинг стану здоров'я й поведінки, досягнень у навчанні, поточний та підсумковий контроль успіхів, аналізувати індивідуальні особливості розвитку і поведінки здобувачів освіти, сприйняття й засвоєння ними інформації з метою корекції та оптимізації освітнього процесу

ФК-12: Здатність виконувати прикладні дослідження актуальних проблем навчання, оприлюднювати їхні результати у фахових виданнях, під час виступів на конференціях, методичних семінарах, круглих столах, об'єднаннях учителів.

ФК-14: Здатність здійснювати рефлексію, критичний аналіз, діагностику й корекцію власної професійної діяльності, оцінку педагогічного досвіду, знати способи самозбереження психічного здоров'я, управління власними емоціями, надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку.

ФК-15: Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів доброчесності, компетентності, законності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-3: Виявляє самостійність і відповідальність у розв'язанні проблем, здатність працювати автономно й в команді, дотримуватись етичних принципів і засад академічної доброчесності.

ПРН-4: Ефективно працює з інформацією з різних джерел: добирає необхідні відомості, критично аналізує й інтерпретує їх, впорядковує, класифікує й систематизує, пошановує істину.

ПРН-7: Знає й реалізує на практиці засади моделювання змісту освіти, прогнозування, проектування й організації освітнього процесу з використанням сучасних технологій, врахуванням вікових особливостей, психології, джерел стимулювання розумової, емоційної, фізичної активності, гігієнічних вимог, спрямованих на охорону і зміцнення здоров'я, специфіки функціонування в соціумі та сім'ї здобувачів освіти.

ПРН-16: Здійснює самоаналіз ефективності педагогічної діяльності, прикладні дослідження актуальних проблем навчання, оприлюднює їхні результати, удосконалює методики викладання, шукає шляхи до впровадження інновацій, послуговується міжнародними та національними стандартами й результативними практиками, взаємодіє з колегами, обирає ресурси для професійного розвитку, відстежує власні відчуття, почуття, емоції і потреби, звертається по допомогу (за потреби).

ПРН-17: Володіє на уроках й позакласній роботі формами та методами виховання здобувачів освіти, орієнтуючись на систему національних і загальнолюдських цінностей, підтримує самостійність, підприємливість, ініціативність, громадянську активність, стійкість, патріотизм, впевненість у собі учасників освітнього процесу, уміє відстежувати їхню динаміку особистісного розвитку, сприяти формуванню інтелектуальних, моральних, трудових, естетичних, патріотичних якостей, свідомого підходу до здоров'я, знає засади реалізації педагогіки партнерства.

ПРН-18: Знає і реалізує на практиці принципи прогнозування, проектування, контролю, діагностування й моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти, стану їхнього психічного та фізичного здоров'я.

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				Форми роботи і контр./ бали
		Лек.	Пр.	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	6	7	
Змістовий модуль 1. Психологія						
Тема 1. Вступ до психології	4	2	-	-	2	-
Тема 2. Психічні явища особистості та емоційно-вольові процеси	9	2	2	1	4	10 ДС, Р
Тема 3. Формування особистості. Соціалізація особистості	9	2	2	1	4	10 ДС, Р
Тема 4. Типові особливості особистості. Темперамент	8	2	2	-	4	10 Р, ДБ
Тема 5. Характер. Типологія характерів	9	2	2	1	4	10 Р, ДС
Тема 6. Спілкування і діяльність	14	4	4	1	5	20 Р, ДБ
Тема 7. Потребово-мотиваційна сфера	9	2	2	-	5	10

особистості						Р, ДС
Тема 8. Емоційно-вольова сфера особистості	10	2	2	1	5	10 Р, ДС
Тема 9. Природа конфліктів, їхні функції та профілактика	10	2	2	1	5	10 Р, ДБ
Тема 10. Формування здорового способу життя особистості	8	2	2	-	4	10 Р, ДС
<i>Разом</i>	90	22	20	6	42	100
<i>Залік</i>						100
Змістовий модуль 2. Психологія						
Тема 11. Характеристика психічного розвитку дитини	8	2	2	-	4	6 Р, ДС
Тема 12. Психологія дошкільного дитинства	7	1	2	-	4	6 Р, ДС
Тема 13. Психологія молодшого школяра	8	2	2	-	4	6 Р, ДБ
Тема 14. Психологічні особливості підліткового віку	8	2	2	-	4	6 Р, ДБ
Тема 15. Психологія ранньої юності та віку дорослості	11	2	4	1	4	11 Р, ДС
Тема 16. Психологія навчання.	9	2	2	1	4	5 Р, ДС
Тема 17. Психологія виховання.	9	2	2	1	4	5 Р, ДС
Тема 18. Психологія педагогічної діяльності	11	2	4	1	4	10 Р, ДБ
Тема 19. Психологічна характеристика великих і малих груп. Психологія мас	8	1	2	1	4	5 Р, ДС
Тема 20. Психологія інклюзивної та спеціальної освіти	11	2	4	1	4	10 Р, ДС
<i>Разом</i>	90	18	26	6	40	70
<i>Модульна контрольна робота</i>						30
<i>Екзамен</i>						30
Усього годин/балів за 1 і 2 семестри	180	40	46	12	82	100

Форми роботи і контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Шкала оцінювання практичних робіт першого семестру для робіт № 1-10 (по 10 балів):

- 10 балів (Відмінно):** Робота виконана на найвищому рівні. Демонструє глибоке розуміння теми, оригінальність, повну відповідність вимогам і відсутність помилок.
- 8-9 балів (Добре):** Робота виконана добре, демонструє гарне розуміння теми. Можливі незначні недоліки або неточності, але вони не впливають на загальну якість.

- **6-7 балів (Задовільно):** Робота виконана на задовільному рівні. Є певні помилки або неповне розкриття теми, але основні вимоги виконані.
- **1-5 балів (Незадовільно):** Робота містить значні помилки або не відповідає основним вимогам.
- **5 балів:** Робота містить певні елементи, що відповідають завданню, але загальний результат не є задовільним.
- **1-4 бали:** Робота виконана на дуже низькому рівні, містить суттєві помилки та неточності, які свідчать про слабе розуміння теми.
- **0 балів:** Робота не здана, містить плагіат або повністю не відповідає вимогам завдання (наприклад, подано пустий файл).

Шкала оцінювання практичних робіт другого семестру для робіт № 1-5 (по 6 балів):

- **6 балів (Відмінно):** Робота виконана бездоганно, повністю відповідає вимогам і демонструє глибоке розуміння теми.
- **5 балів (Добре):** Робота виконана якісно, але містить незначні неточності або недоліки.
- **3-4 бали (Задовільно):** Робота виконана частково, з помітними помилками. Основні вимоги задоволені, але є суттєві прогалини.
- **1-2 бали (Незадовільно):** Робота виконана на дуже низькому рівні, містить серйозні помилки, що свідчать про слабе розуміння матеріалу.
- **0 балів:** Робота не здана, або виконана з плагіатом.

Шкала оцінювання практичних робіт другого семестру для робіт №6-13 (по 5 балів):

- **5 балів (Відмінно):** Робота виконана бездоганно, повністю відповідає вимогам і демонструє відмінне знання матеріалу.
- **4 бали (Добре):** Робота виконана якісно, але з незначними помилками або неточностями.
- **3 бали (Задовільно):** Робота виконана частково, з помітними помилками або неповним розкриттям теми.
- **1-2 бали (Незадовільно):** Робота виконана на дуже низькому рівні, містить суттєві помилки, що свідчать про недостатнє розуміння матеріалу.
- **0 балів:** Робота не здана, або виконана з плагіатом.

VI. ЗАВДАННЯ (ТЕМИ) ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Навчальний матеріал ОК, передбачений для засвоєння здобувачами освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

1. Основні галузі психологічних знань.
2. Експериментальні методи дослідження особистості.
3. Психічний детермінізм. Свідоме, передсвідоме, несвідоме.
4. Концепції структури і розвитку особистості.
5. Теорія соціального навчання.
6. Вітчизняна психологія особистості.
7. Основні психологічні характеристики поведінки. Квадрат. Трикутник: Прямокутник. Коло. Зигзаг.
8. Типи людей та «локус контролю».
9. Вплив темпераменту на ефективність професійної діяльності.
10. Методи діагностики типів темпераменту.
11. Психопатія.
12. Соціальні типи характерів за Е. Фроммом. Мазохіст-садист». «Руйнівник». Конформіст-автомат.

13. Головні відмінності діяльності людини від активності тварин.
14. Функціональні мотиви. Матеріальні мотиви.
15. Поняття активної життєвої позиції.
16. Засоби ефективної адаптації.
17. Проблеми психічного розвитку і становлення особистості.
18. Психічний і особистісний розвиток дитини до вступу в школу.
19. Психічний і особистісний розвиток молодшого школяра.
20. Проблема підліткового віку у життєвому циклі людини.
21. Психологічний та особистісний розвиток старшокласника.
22. Основні ознаки періоду зрілості.
23. Особистість вчителя в системі освіти і виховання.
24. Психологічна характеристика методів педагогічного впливу.
25. Проблема реалізації диференційованого підходу в навчанні.
26. Педагогічна діяльність як творчий процес. Особливості педагогічної творчості.
27. Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх причини.
28. Психологічні особливості малої групи.

VII. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Усі заняття здобувач освіти відвідує згідного розкладу навчального процесу. У випадку, коли здобувач освіти має дозвіл на вільне відвідування, лекційний матеріал він може опрацьовувати самостійно відповідно до «Положення про індивідуальний план студента» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022-Induvid_navj_plan_stud.pdf).

Оцінювання відбувається згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Коли ж здобувач освіти, з певних об'єктивних причин, не зміг бути присутнім на практичних заняттях, він може їх відпрацювати під час індивідуальних занять відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC.%D0%9B.%D0%A3.%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf), та «Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті з використання елементів дуальної форми здобуття освіти» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%B%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2i%D1%82%D1%83_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Політика щодо академічної доброчесності регулюється відповідним Кодексом Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із текстовими запозиченнями не більше 25%.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету.

В разі незгоди здобувача освіти з оцінюванням, чи у випадку інших конфліктних ситуацій сторони керуються «Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_poriadok_vyrishennia_konfliktnykh_sytuatsii.pdf).

VIII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль за освітній компонент «Психологія» складається з заліку в 1 семестрі та екзамену в 2 семестрі.

Для зарахування **заліку** здійснюється оцінка засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання аудиторної роботи під час практичних занять протягом семестру (модульні контрольні роботи не плануються, не проводяться).

Залік зараховується за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку здійснюється запис у відомість суми поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100 балів.

Таблиця Шкала оцінювання заліку

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Для складання **екзамену** сумуються бали, які здобувач освіти отримує за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях (70 б.), а також бали за модульну контрольну роботу (30 б.). Складання екзамену здійснюється під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого розкладу. У такому випадку підсумковий модульний контроль не враховується, а результати екзамену оцінюються за шкалою від 0 до 30 балів.

Таблиця Шкала оцінювання екзамену

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня

75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Програма підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття про психологію як науку. Галузі психологічної науки.
2. Методи науково-психологічного дослідження.
3. Методи психології та організація психологічного дослідження.
4. Місце психології в системі наук.
5. Структура і завдання сучасної психології.
6. Поняття про психіку.
7. Мозок і психіка.
8. Психіка і свідомість.
9. Поняття про відчуття. Характеристика окремих видів відчуттів.
10. Поняття про сприймання. Види сприймань. Сприймання простору, часу і руху.
11. Загальне поняття про пам'ять. Види пам'яті. Основні процеси пам'яті.
12. Поняття про мислення. Характеристика мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
13. Поняття про уяву. Характеристика основних видів уяви.
14. Поняття про діяльність. Види діяльності та їх характеристика.
15. Психологічна характеристика основних видів людської діяльності.
16. Поняття про волю. Вольові якості особистості.
17. Поняття про емоції та почуття. Форми переживання почуттів: афекти, стреси, настрої, фрустрація.
18. Поняття про темперамент. Характеристика основних типів темпераменту.
19. Темперамент і проблеми виховання.
20. Загальне поняття про характер. Формування характеру в різні вікові періоди.
21. Поняття про здібності. Види здібностей та їх розвиток.
22. Поняття особистості в психології. Структура особистості.
23. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
24. Періодизація психічного розвитку.
25. Поняття спілкування та комунікації.
26. Засоби та види спілкування.
27. Поняття про конфлікт. Види конфліктів.
28. Поняття партнерства.
29. Місце вікової психології в системі психологічної науки.
30. Спеціальна психологія та її галузі.
31. Співвідношення між віковою психологією та іншими галузями психології.
32. Поняття про вік людини; різновиди віку.
33. Періодизація психічного розвитку людини.
34. Методи вікової психології.
35. Педагогічна психологія та її галузі.
36. Методи педагогічної психології.
37. Педагогічна діяльність: характеристика та зміст.
38. Особливості проведення спостереження, експерименту, опитування та тестування з особами різного віку.
39. Основні умови психічного розвитку людини.
40. Сучасна періодизація психічного розвитку людини.
41. Етапи розвитку дитини у пренатальному стані.
42. Центральне психологічне новоутворення періоду новонародженого.

43. Криза народження та її характеристика.
44. Криза першого року життя: симптоми, шляхи подолання.
45. Центральні психологічні новоутворення немовлячого періоду.
46. Особливості пізнавальної сфери у ранньому дитинстві: сприймання, пам'ять, увага, увага.
47. Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві. Егоцентричне мовлення. Білінгвізм.
48. Страхи та тривоги у ранньому дитинстві; їхні причини та різновиди.
49. Становлення Я-концепції у ранньому дитинстві.
50. Криза третього року життя: симптоми, шляхи подолання.
51. Страхи та тривоги у пізньому дитинстві.
52. Взаємини з батьками і ровесниками у пізньому дитинстві.
53. Криза сьомого року життя: симптоми, шляхи подолання.
54. Центральні психологічні новоутворення пізнього дитинства.
55. Загальні тенденції формування особистості підлітків.
56. Криза підліткового періоду: симптоми, шляхи подолання.
57. Становлення Я-концепції в юнацькому віці.
58. Криза юнацького віку: симптоми, шляхи подолання.
59. Центральне психологічне новоутворення юнацького віку.
60. Кризи віку дорослості.
61. Загальна характеристика педагогічної діяльності.
62. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності.
63. Структура педагогічних здібностей.
64. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь.
65. Стилї педагогічної діяльності.
66. Поняття «велика група», «соціальна група» і «мала група».
67. Головні підходи до вивчення малих соціальних груп у соціальній психології.
68. Характеристика соціометрії як теорії малих груп.
69. Соціально-психологічний клімат групи. Значення соціально-психологічного клімат групи для окремого індивіда.
70. Особливості вивчення малих груп школою «групової динаміки» К. Левіна.
71. Класифікації малих груп. Найбільш поширені малі групи.
72. Специфіка та основні види масовидних форм активності людини.
73. Психологічна характеристика масовидних форм активності людей.
74. Проблематика малої групи в соціальній психології. Функції референтної групи.
75. Соціально-психологічна сутність і зміст явищ у групах (внутрішньогрупова сугестивність, конформність, колективізм, групова згуртованість, групові норми).
76. Великі соціальні групи.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Дучимінська Т., Коць М., Кульчицька А. Емоційний інтелект та соціальні навички у дітей з особливими освітніми потребами: діагностично-дослідницький аспект. *Психологічні перспективи*. № 39. 2022. С. 99-111.
2. Коць М., Ващенко Г, Кузьмич О. Гендерні особливості емоційного інтелекту дітей з особливими освітніми потребами. *Психологія: реальність і перспективи* : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 16; упоряд. Р.В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред.кол. : Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2021. С. 98-105.
3. Коць М., Давидюк К. Особливості соціального інтелекту дітей підліткового віку з вадами психофізичного розвитку. *Психологія: реальність і перспективи* : збірник

- наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 14 ;
упоряд. Р.В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред.кол. : Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В.
Корчакова. Рівне : РДГУ, 2020. С. 118-124.
4. Мудрак І. Теоретичні дослідження емпатії як складової емоційного інтелекту особистості. *Світоглядна освіта молоді в умовах сучасних викликів*: зб.наук.праць. (23-24 червня 2023 р.). Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С.107-110.
 5. Мудрак І.А. Подолання стану психологічної самотності у підлітків в умовах шкільного навчання. *Психологічні студії*. Луцьк : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 48-54.
 6. Мудрак І.А., Кордунова Н.О., Горбатюк О.І. Теоретичний аналіз розвитку емпатії як професійно важливої якості педагога. *Становлення особистості: персоногенетичний контекст*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (18-19 травня 2023 року). Мукачево : Вид-во МДУ, 2023. С. 76-78.
 7. Мудрак І.А. Психологія (Основи психології): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 31 с.
 8. Психолого-педагогічна корекція та фізична терапія дітей з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник ; упоряд. М. О. Коць, С. М. Демчук, Н. С. Костючик; за ред. Л. І. Волинець. Луцьк : ПП Іванюк, 2022. 512 с.
 9. Розмирска Ю. А. Передумови та особливості профілактики насильства у молодіжному середовищі. *Психогенеза особистості: норма і девіація*: збірник наукових статей і тез. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2023. С. 48-51.
 10. Duchyminska T., Kulchytska A., Kots M., FedotovaT. Occupational burnout as a manifestation factor of aggressive forms In personal behavior. *Modern trends in science and practice. Volume 1* : collective monograph ; Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2021. 165-170 p.
 11. Hoshovskyi, J., Mudrak, I., Hoshovska D., Shmarova, N., Kordunova, N., & Kulchytska, A. (2023). Economic Deprivation as a Neuropsychological Aspect of the Formation of Frustration in Potential Migrants. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 14(2), 285-302.

Інтернет-ресурси

12. Максименко, С. Д., Максименко, К. С., Савченко, Г. В., Клименко, В. В., Ірхін, Ю. Б., Папуча, М. В., ... & Мошаров, Д. О. (2025). Загальна психологія: підручник. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744612/1/I_%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%202712_3_removed.pdf
13. Motzkau, J. F., & Lee, N. M. (2022). Cultures of Listening: Psychology, Resonance, Justice. *Review of General Psychology*, 10892680221077999. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/10892680221077999>
14. Ibrohimjon, M. (2022). Psychological Cries in Personality Psychology and Ways to Overcome Them. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(4), 743-746. URL: <https://giirj.com/index.php/giirj/article/download/2275/2183>
15. Google scholar <https://scholar.google.com/>